

Юрій Фролов,

кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету
Бердянського університету
менеджменту і бізнесу

УДК 342.9 (477)

**Особливості
адміністративних правовідносин
у сфері вищої освіти за участі
вищих навчальних закладів**

Зміни в соціально-економічному розвитку суспільства та в системі вищої освіти, орієнтація на ринкові відносини, інтеграція вітчизняної вищої освіти у загальноєвропейський освітній простір, реформа адміністративного управління зумовлюють необхідність переусвідомлення існуючого досвіду управління освітніми правовідносинами, удосконалення їхньої правової регламентації. Тож однією із проблем, що постають у сучасних умовах у визначенні способів реформування вищої освіти, є встановлення ролі адміністративно-правових норм у діяльності вищих навчальних закладів, з'ясування місця адміністративних правовідносин у загальній системі правового регулювання освітніх відносин в Україні.

Теоретичним дослідженням адміністративних правовідносин у сфері

вищої освіти за участі вищих навчальних закладів частково присвячені праці таких вітчизняних та закордонних науковців, як В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, Є. А. Огаренко, П. І. Кононов, С. І. Мандрик, В. К. Колпаков та ін. Проте дослідження змісту і характерних особливостей адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти в юридичній науці традиційно викликає певні труднощі, адже дані правовідносини тісно пов'язані з правовідносинами в інших галузях права. Сучасний стан наукового усвідомлення правовідносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів характеризується наявністю різних підходів – від абсолютизації публічно-правової складової у правовому статусі вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) державної форми власності до використання

тільки цивільно-правових або господарсько-правових конструкцій у структурі правового регулювання діяльності приватних ВНЗ. Справді, специфіка ВНЗ як колективного суб'єкта права полягає в тому, що регулювання його діяльності більшою мірою, аніж інших суб'єктів, перебуває на перетині норм адміністративного, цивільного, трудового та інших галузей права, тому визначення ознак, притаманних адміністративно-правовим відносинам, безпосередньо пов'язане з питанням розмежування адміністративних та інших правовідносин, що виникають у сфері вищої освіти за участі ВНЗ. Метою статті є дослідження характерних особливостей адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі ВНЗ, що передбачає вирішення таких основних завдань: визначення змісту адміністративних правовідносин та аналіз їхньої специфіки щодо сфери вищої освіти в Україні, розмежування адміністративних правовідносин та інших правовідносин, що виникають у сфері вищої освіти за участі ВНЗ, встановлення місця адміністративно-правових норм у загальній системі правового регулювання освітніх відносин в Україні.

У сучасній теорії адміністративного права адміністративно-правові відносини найчастіше визначаються як соціальні відносини у сфері державного управління, учасники яких є носіями прав та обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права [1, с. 111; 2, с. 50]. В. Колпаков і С. Стеценко визначають адміністративні правовідносини як результат впливу адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів сфери державного управління, внаслідок якого між ними виникають сталі правові зв'язки державно-владного характеру [3, с. 80; 4, с. 80]. В. Авер'янов пропонує розглядати адміністративно-правові відносини як урегульовані нормами адміністративного права соціальні відносини,

в яких їхні сторони (суб'єкти) взаємопов'язані та взаємодіють у спосіб здійснення суб'єктивних прав і обов'язків, встановлених і гарантованих відповідними адміністративно-правовими нормами [5, с. 178]. Узагальнюючи основні підходи, визначмо адміністративно-правові відносини як урегульовані адміністративно-правовими нормами соціальні відносини, що виникають у сфері, безпосередньо пов'язаній із владно-управлінською діяльністю, однією зі сторін яких є суб'єкт, наділений державно-владними повноваженнями, з метою задоволення публічних або індивідуальних інтересів суб'єктів таких правовідносин.

Аналіз сучасних підходів до визначення специфіки адміністративно-правових відносин, попри всі розбіжності та наукові акценти на тих або тих аспектах правовідносин, дозволяє віднести до їхніх визначальних особливостей такі основні характеристики:

адміністративно-правові відносини виникають у сфері, безпосередньо пов'язаній із владно-управлінською діяльністю, спрямовані на виконання завдань та здійснення функцій управління органами виконавчої влади, іншими органами управління, органами місцевого самоврядування та організаціями, наділеними функціями державного управління, з метою задоволення публічних або індивідуальних інтересів суб'єктів таких правовідносин;

обов'язковою стороною адміністративно-правових відносин є суб'єкт із державно-владними повноваженнями – орган державної влади або інший носій повноважень владного характеру, який представляє публічно-правовий інтерес, діє від імені держави і реалізує свою управлінську компетенцію;

адміністративні правовідносини характеризуються юридичною нерівністю сторін, але, окрім відносин «влади-підкорення», у регулятивних відносинах у певному обсязі можуть бути

присутні й елементи «рівноправно-партнерських» відносин;

адміністративно-правові відносини можуть виникати з ініціативи будь-якої зі сторін (без обов'язкової згоди чи бажання іншої сторони);

порушення учасником правовідносин адміністративно-правових норм зумовлює його відповідальність перед державою в особі відповідного органу;

спори між сторонами адміністративних правовідносин вирішуються як у судовому, так і в позасудовому порядку [1, с. 117; 2, с. 43–44; 6, с. 69–70].

Важливою характеристикою адміністративних правовідносин є їхній зв'язок з іншими правовідносинами. Слід відзначити, що для адміністративно-правових відносин є характерним достатньо високий ступінь інтеграції з відносинами інших галузей права. Охоплюючи більшість відносин владно-управлінської сфери, норми адміністративного права забезпечують повноцінне функціонування схожих із ними соціальних відносин, які регулюються нормами фінансової, земельної, екологічної, податкової та інших галузей права.

Як адміністративно-правові можна визначити відносини, що складаються у процесі державного управління і державного регулювання освіти [7, с. 26]. ВНЗ, реалізуючи свої повноваження, стають реальними учасниками процесів управлінських відносин із державними структурами, адже внаслідок впливу адміністративно-правових норм на діяльність ВНЗ як колективних суб'єктів сфери державного управління між ними виникають сталі правові зв'язки державно-владного характеру. Отже, адміністративно-правові відносини, що виникають за участі вищих навчальних закладів, можуть бути визначені як урегульовані адміністративно-правовими нормами соціальні відносини, зумовлені завданням організуючого та виконавчо-розпорядчого впливу органів державної влади і публічного

управління на інших суб'єктів освітньої діяльності. При цьому, як зазначає С. Мандрик, адміністративно-правові відносини в діяльності ВНЗ можуть виникати як під час їхньої зовнішньої, так і внутрішньо-організаційної діяльності [8, с. 7]. За змістовим складом можна вирізнити такі основні групи адміністративно-правових норм, які регулюють адміністративні відносини за участі ВНЗ:

1) норми, що визначають принципи та основні засади державного управління у сфері вищої освіти, порядок організації та діяльності органів управління вищою освітою;

2) норми, що регламентують права та свободи громадян у сфері вищої освіти;

3) норми, що визначають правовий статус ВНЗ (завдання, функції, компетенцію, порядок створення, реорганізації та ліквідації, ліцензування їхньої освітньої діяльності, акредитацію, відповідальність);

4) норми, що визначають порядок здійснення контрольно-наглядових функцій відповідними органами за додержанням ВНЗ норм і правил у будівництві, санітарно-гігієнічних вимог, техніки безпеки та правил пожежної безпеки, порядку обліку та звітності тощо.

Детальне визначення ступеня адміністративно-правового регулювання діяльності ВНЗ передбачає чітке розмежування адміністративних та інших відносин, що виникають у сфері вищої освіти, адже поряд із адміністративними у цій сфері виникають також цивільні, господарчі, трудові, фінансові та інші види правовідносин.

Визначаючи особливості, що здатні бути основою для вирізнення адміністративно-правових відносин із загального масиву правовідносин за участі ВНЗ як колективних суб'єктів права, слід зауважити, що одні й ті самі за своїм змістом соціальні відносини, з одного боку, регулюються нормами приватного права, а з іншого –

нормами публічного, зокрема адміністративного, права [9, с. 55]. Адміністративне право своїм регулюючим впливом охоплює цілий комплекс соціальних відносин, маючи численні зв'язки з іншими галузями права. Так, адміністративне право є похідним від конституційного права, розвиваючи та конкретизуючи його положення у сфері внутрішнього управління; норми та інститути адміністративного права є вихідними для таких галузей (підгалузей) права, як митне, податкове, в деяких випадках – для екологічного, земельного та ін.; має горизонтальні зв'язки з цивільним, фінансовим, господарчим та іншими галузями права [6, с. 51].

Найтисніша взаємодія існує між адміністративним та конституційним правом. Адміністративне право є профілюючою, фундаментальною галуззю публічного права. Як і конституційне право, право адміністративне опосередковує функції публічної влади в державі, регулює відносини, що забезпечують загальні (публічні) інтереси суспільства. Існування адміністративного права є необхідною умовою і засобом реалізації положень Конституції у сфері функціонування публічної влади. Норми конституційного права є вихідною основою для норм адміністративного права, в яких розвиваються й деталізуються загальні положення щодо функціонування виконавчих і розпорядчих органів [6, с. 52]. Що стосується сфери освіти, то, насамперед відзначмо, що право на вищу освіту є конституційним правом громадян, що виходить із міжнародно-правових стандартів прав і свобод особи. Забезпечення цього права є обов'язком відповідних організацій та механізмів держави, а відносини з цього приводу значною мірою регламентуються нормами конституційного права, які, своєю чергою, є основою для побудови окремих правових інститутів, викликаючи появу відповідних законів і підзаконних

актів. Отже, право на вищу освіту є значною мірою публічним правом, мірою можливої поведінки у сфері публічних відносин. З-поміж різних галузей публічного права до освітніх відносин найближчим за всіх (поряд із конституційним) є адміністративне право. Адміністративно-правова організація механізмів управління вищою освітою – це відносини держави, суспільства та особистості у сфері вищої освіти; управлінські зв'язки у системі органів державної влади щодо вищої освіти; державно-організаційний вплив на вищу школу як соціальний інститут; взаємодія вищих навчальних закладів з органами управління вищою освітою та громадськими організаціями.

Отже, адміністративне право охоплює всі організаційні відносини, які виникають між органами державної влади і управління та вищими навчальними закладами. Крім того, у відносинах внутрішнього характеру (всередині ВНЗ), поряд з організаційними, існує також багато інших (зокрема господарчих, цивільно-правових, трудових та ін.) відносин. Так, наприклад, господарські відносини у сфері вищої освіти за участі ВНЗ можна розглядати як особливий різновид господарських правовідносин, одним із суб'єктів яких є ВНЗ як суб'єкт освітньої діяльності, що підпорядкований власнику (власникам) і провадить діяльність, що пов'язана з наданням послуг для здобуття вищої освіти. Ці відносини мають господарсько-правовий характер, оскільки складаються між суб'єктами господарювання та породжують відповідні правові наслідки [10, с. 9].

Найчастіше адміністративно-правові відносини поєднуються із цивільно-правовими. Норми адміністративного права закріплюють у компетенції тих або тих органів влади відповідні інститути цивільного права, але їх подальша реалізація здійснюється цивільним правом. Розглядаючи це питан-

ня під кутом приватного та публічного права, Є. Огаренко відзначає, що адміністративно-правовий спосіб регулювання соціальних відносин відрізняє те, що адміністративне право забезпечує публічні інтереси та реалізацію державних функцій і завдань, використовує можливість владного впливу на підлеглих суб'єктів права, а найважливішою формою адміністративної діяльності є не договір, а акт управління [11, с. 293]. Отже, тісний зв'язок адміністративного права із цивільним зумовлюється, насамперед, тим, що обидві галузі регулюють відносини майнового характеру. Але при цьому норми цивільного права стосуються майнових відносин, у яких сторони є рівноправними, а норми адміністративного права – тих відносин, які засновані на адміністративному підпорядкуванні однієї сторони іншій [6, с. 52].

Що стосується наявності цивільно-правового компоненту у правовому статусі ВНЗ, то це зумовлюється тим, що така установа є юридичною особою. Відповідно, ВНЗ має цивільні права та обов'язки стосовно третіх осіб, тобто інших учасників цивільних правовідносин, а також такі права і обов'язки, що виникають і реалізуються в межах внутрішніх відносин (усередині ВНЗ як юридичної особи). До першої групи відносять, зокрема, ті права і обов'язки, що виникають на підставі цивільно-правових договорів за участі ВНЗ. Крім того, поряд із зобов'язальними відносинами ВНЗ бере участь у майнових відносинах, володіючи правом оперативного управління на закріплене за ним майно. Існування внутрішніх відносин зумовлює здійснення відповідних суб'єктивних прав та обов'язків цивільно-правового характеру. До таких слід віднести права і обов'язки, пов'язані з формуванням і функціонуванням відповідних керівних органів ВНЗ як юридичної особи. У цьому випадку механізми утворення таких органів мають і приватноправовий характер,

що зумовлюється дією принципу виборності (за певними обмеженнями) низки органів ВНЗ, а також можливістю в межах реалізації правила про автономію ВНЗ певною мірою регламентувати процедури створення та організації діяльності органів ВНЗ.

Очевидно, що відносини, суб'єктом яких стає установа як юридична особа, яка провадить основну діяльність у сфері вищої освіти, не зводяться лише до цивільно-правових. Вони містять у собі також адміністративні відносини (які передбачають, на відміну від цивільно-правових, владу та підпорядкування), врегульовані іншими законодавчими актами, наприклад, законами «Про освіту» і «Про вищу освіту». Основна діяльність ВНЗ не може розглядатись як сфера надання цивільно-правових послуг (виконання робіт), оскільки має більш складний, комплексний правовий характер. Вона містить у собі, наприклад, такі форми, як зарахування абітурієнта у студенти наказом ректора, проходження навчання, семестрової та підсумкової атестації, можливість застосування до особи, яка навчається, заходів впливу за порушення дисципліни, її відрахування за невиконання навчального плану та інші види діяльності, які не мають стосунку до цивільно-правової сфери послуг. У межах цивільно-правового договору послуг ВНЗ може провадити окремі види неосновної діяльності, наприклад, реалізовувати додаткові програми навчання, однак окреслювати цим основну діяльність ВНЗ фактично і юридично не правильно.

Адміністративно-правовий метод посідає значне місце в регулюванні освітніх відносин в інтересах ефективного управління таким складним колективним суб'єктом, як ВНЗ, і досягнення цілей вищої освіти, закріплених у ст. 22 Закону України «Про вищу освіту» [12]. Ба більше, питання

організаційно-правового забезпечення вищої освіти як важливого соціального інституту, його бюджетної захищеності, соціально-правових гарантій працівників системи та осіб, які навчаються, можуть бути вирішені лише застосуванням необхідних адміністративно-правових засобів. Загальне трактування об'єкта управління характеризує його як структуру (підсистему), що потребує управлінського впливу. Під цим кутом зору управління освітою як системою, визначення загальнообов'язкових параметрів функціонування ВНЗ – це традиційний предмет адміністративного права, що охоплює, як відомо, майже всі сфери державного та громадського життя і оцінює їх «з досить специфічних адміністративно-правових позицій» [13, с. 17]. Для відносин у сфері освіти мають значення принципи адміністративної діяльності, загальні положення про порядок освіти, компетенції, акти публічної адміністрації тощо, закріплені адміністративно-правовими нормами.

Окрім цивільно-правової складової в діяльності ВНЗ, слід відзначити наявність трудових правовідносин. Взаємодія адміністративного і трудового права у сфері діяльності ВНЗ відбувається в регулюванні питань професійної діяльності педагогічного колективу, а також науковій діяльності учасників освітнього процесу. Відзначмо, що трудовими за своєю природою відносинами є відносини всередині ВНЗ – між працівниками ВНЗ, а також відносини між викладачами та студентами ВНЗ. Проте як справедливо зауважує Є. Огаренко, якщо останні розглядати з боку відносин між адміністрацією та студентами, то вони набувають характеру організаційно-освітніх, не службових, не трудових, але адміністративних. При цьому права та обов'язки, сформульовані в освітньому законодавстві, набувають державно-розпорядчої природи [11, с. 294]. Відносини

такого роду виникають за конкурсного відбору, виконання студентами обов'язкової частини навчання, з накладенням дисциплінарних стягнень, у процедурах отримання пільг, оскарження дій адміністрації тощо.

Отже, адміністративно-правові відносини у сфері вищої освіти за участі ВНЗ складаються з регламентованого нормами адміністративного права комплексу зовнішніх (організаційно-освітніх) і внутрішніх (внутрішньоорганізаційних) відносин, що виникають у процесі державного управління між органами державної влади і управління та ВНЗ як колективними суб'єктами освітнього процесу. Підкреслюючи провідну роль адміністративних відносин у відносинах за участі ВНЗ, О. Черв'якова вирізняє три основні фактори, що зумовлюють їхнє особливе місце в загальній системі правовідносин:

1) організація роботи, управління ВНЗ є, насамперед, сферою управлінської діяльності та об'єктом регулюючого впливу адміністративно-правових норм;

2) для ВНЗ адміністративна правосуб'єктність має первинний характер – її виникнення, тобто створення ВНЗ, є передумовою для набуття ним цивільно-правової, фінансової та інших видів правосуб'єктності;

3) адміністративне право традиційно регулює не тільки власне управлінські відносини, а й деякі відносини у галузі землекористування, фінансів, освіти, культури, охорони здоров'я, громадського порядку тощо [14, с. 6–7].

Що стосується внутрішньоорганізаційних відносин (відносин усередині ВНЗ), то, розглядаючи їх як адміністративні (владні, управлінські), слід передусім виходити з цілей утворення ВНЗ як освітньої організації, що формують завдання її діяльності. Завдання, реалізовані освітніми організаціями в безпосередній сфері їхньої діяльності, мають публічний характер і можуть

бути визначені як суспільно значущі питання, вирішення яких покладено на організацію для досягнення цілей її функціонування. А. Кириллових підкреслює, що сфера освіти є особливою сферою соціальних відносин, у якій завжди є присутнім державний, а, отже, й публічний інтерес. А регулювання, яке здійснюється у спосіб саморегуляції (тобто через внутрішнє управління), є одним із самостійних видів адміністративно-правового регулювання у сфері вищої освіти [15, с. 57]. Отже, основна природа відносин усередині освітньої установи – публічна, вона є визначальною для всієї системи взаємозв'язків у межах локальної організації юридичної особи. Є. Огаренко з цього приводу відзначає, що, по-перше, всі рішення органів управління ВНЗ мають публічний характер; по-друге, управлінські відносини між ВНЗ та студентами мають адміністративно-правовий характер, адже їм притаманний метод адміністративних приписів; по-третє, всі рішення, що приймаються ректором ВНЗ, приймаються в односторонньому порядку та є обов'язковими до виконання всіма учасниками таких відносин [11, с. 299].

Отже, визначаючи характер відносин, що складаються у процесі діяльності ВНЗ як освітньої органі-

зації (як зовнішньої, так і внутрішньої), відзначаємо, що функціонування ВНЗ супроводжує цілий комплекс відносин. Поряд із управлінськими відносинами виникають і розвиваються цивільні, трудові та інші відносини, які неминуче вплітаються в численні взаємодії в межах здійснення ВНЗ головної публічної функції – освітньої. Адміністративно-правові відносини у сфері вищої освіти за участі ВНЗ складаються з регламентованого нормами адміністративного права комплексу зовнішніх (організаційно-освітніх) і внутрішніх (внутрішньоорганізаційних) відносин, що виникають у процесі державного управління між органами державної влади і управління та ВНЗ як колективними суб'єктами освітнього процесу. Адміністративна правосуб'єктність ВНЗ має первинний характер, тобто є необхідною передумовою для набуття ним цивільно-правової, господарчої, трудової, фінансової та інших видів правосуб'єктності. Провідна роль адміністративних відносин у відносинах за участі ВНЗ зумовлюється специфікою та характером їхньої діяльності, адже організація роботи, управління ВНЗ є безпосередньою сферою управлінської діяльності та об'єктом регулюючого впливу адміністративно-правових норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бахрах Д. Н.* Административное право : [учебник для вузов] / Д. Н. Бахрах, Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – 3-е изд., пересмотр. и доп. – М. : Норма, 2007. – 816 с.
2. *Адміністративне право України* : [підручник] / [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.] ; За ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
3. *Колпаков В. К.* Адміністративне право України : [підручник] / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.
4. *Стеценко С. Г.* Адміністративне право України : [навч. посіб.] / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.

5. *Адміністративне право України: Академічний курс : [підручник] : У 2 т. / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова).* – К. : Юрид. думка, 2004. – Т. 1: Загальна частина. – 2004. – 584 с.

6. *Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : [монографія] / [В. В. Галунько, В. І. Олефір, М. П. Пихтін та ін.] ; За заг. ред. В. В. Галунька.* – Херсон : ВАТ «Херсон. міська друкарня», 2010. – 376 с.

7. *Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова.* – К. : Факт, 2003. – 384 с.

8. *Мандрик С. І. Поняття та види адміністративно-правових відносин, які виникають під час діяльності вищих навчальних закладів МВС України / С. І. Мандрик // Вісник Харківського нац. ун-ту внутрішніх справ.* – 2009. – № 4 (47). – 7 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2009_47/47/26.pdf

9. *Кононов П. И. К вопросу о предмете, методе и месте административного права в системе отраслей российского права / П. И. Кононов // Проблемы современного административного права. Сборник научных статей / Отв. ред.: Машаров И. М.; Науч. ред.: Кононов П. И.* – Киров, 2005. – 160 с. – С. 49–59.

10. *Тимошенко М. О. Правове регулювання господарських відносин приватних вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / М. О. Тимошенко ; НАН Укр. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького.* – К., 2010. – 18 с.

11. *Огаренко Є. А. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері діяльності вищих навчальних закладів / Є. А. Огаренко // Держава і право. Юридичні і політичні науки.* – 2009. – Вип. 46. – С. 292–299.

12. *Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III // Відомості Верховної Ради України.* – 2002. – № 20. – Ст. 134.

13. *Рекрут О. А. Адміністративно-правовий статус негосударственных высших учебных заведений в России : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 2.00.14 «Административное право, финансовое право, информационное право» / О. А. Рекрут ; Саратовская государственная академия права.* – Саратов, 2004. – 25 с.

14. *Червякова О. В. Організаційно-правові аспекти управління вищим навчальним закладом МВС України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / О. В. Червякова ; Національний університет внутрішніх справ.* – Х., 2002. – 17 с.

15. *Кирилловых А. А. Регулирование управленческих отношений в вузе: природа и проблемы форм реализации / А. А. Кирилловых // Ректор вуза.* – 2011. – № 7. – С. 56–63.

Фролов Ю. М. Особливості адміністративних правовідносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів

Визначено зміст і специфіку адміністративно-правових відносин. З'ясовано особливості адміністративних відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів, встановлено місце адміністративно-правових норм у загальній системі правового регулювання освітніх відносин в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, адміністративно-правові норми, вища освіта, вищий навчальний заклад.

Фролов Ю. Н. Особенности административных правоотношений в сфере высшего образования с участием высших учебных заведений

Определены содержание и специфика административно-правовых отношений. Раскрыты особенности административных отношений в сфере высшего образования с участием высших учебных заведений, установлено место административно-правовых норм в общей системе правового регулирования.

Ключевые слова: административно-правовые отношения, административно-правовые нормы, высшее образование, высшее учебное заведение.

Frolov Y. Features of administrative relationships in the sphere of higher education involving higher educational establishments.

The content and specific features of the administrative-legal relations are considered. The analysis of features of administrative-legal relations in the higher education sphere which appear during the activity of higher educational establishment is performed. The place of administrative-legal norms in the system of the legal regulations of education relations is determined.

Key words: administrative relationships, administrative legal norms, higher education, a higher educational establishment.